

[Thorkil Kristensen.]

møde, der blev holdt kort før jul, at den dobbelte problemstilling, som jeg her har omtalt, netop kommer igen i det communiqué, der blev udsendt ved mødets afslutning. Det har jo været karakteristisk for NATO igennem de snart ni år, hvor organisationen har bestået, at den vestlige verden gennem NATO har forsøgt at holde to linjer samtidigt: en forhandlingslinje og en forsvarslinje — en forhandlingslinje, fordi vi ønsker fred i verden og derfor gerne vil prøve at tale os til rette, så at både vi og den anden gruppe af lande kan være her, og en forsvarslinje, fordi det er nødvendigt at opretholde det fornødne sikkerhedssystem, så længe der ikke er mere tryk i verden.

Communiquéet fortsætter, som man også måtte vente, både forhandlingslinjen og forsvarslinjen — forhandlingslinjen derigennem, at man trods alle de skuffelser, der er lidt i nedrustningsforhandlingerne, ønsker at fortsætte disse og erklærer sig villig til at føre dem op på udenrigsministerniveau, hvis det skulle være nødvendigt, og forsvarslinjen derigennem, at man har truffet den beslutning, at man vil søge inden for det europæiske område at stille mellemdistance-raketter og atomvåben til den øverstbefalendes rådighed for derved at skabe en mere betryggende styrkebalance end den, der eksisterer i øjeblikket. Der er ikke foreløbig taget stilling til, i hvilke lande, på hvilke steder, sådanne våben skal oplagres og anbringes; det vil først senere blive diskuteret, og det skal jeg derfor ikke komme ind på.

Opmærksomheden må naturligvis ikke mindst i lys af den offentlige debat, der har været siden NATO-mødet, koncentrere sig om forhandlingslinjen. Når talen er om forhandlinger mellem øst og vest trods de skuffelser, man har lidt gennem mange forhandlinger efter 1945, gælder det om, at man tænker sig godt om, før man begynder. Jeg vil da sige, at der her navnlig er to spørgsmål, man må tænke over: hvordan skal sådanne forhandlinger arrangeres, den dag de skal føres, og hvilke områder skal man især forhandle om?

Hvad angår det første, er det foreslået af ministerpræsident Bulganin, at man skulle begynde med et møde på højeste niveau, altså med deltagelse af regerings-

cheferne, så kunne man siden fortsætte med detailforhandlinger på udenrigsminister-niveau og måske længere nede. Jeg er enig med den højtærede statsminister i, at det er betænkeligt at begynde på højeste niveau; det har man jo også udtalt fra flere sider i den vestlige verden. Det forekommer mig, at Genèveforhandlingerne i 1955, der netop begyndte på højeste niveau, taler for, at det skal man ikke gøre. Så risikerer man nemlig, at det ikke fører til noget, og så er situationen låset fast, fordi det er de højest ansvarlige, der har været sammen, uden at det førte til noget. Derfor er der næppe tvivl om, at det rigtigste vil være at begynde fra neden og så arbejde sig op efter. Jeg kan derfor give tilslutning til den tanke, at det rigtigste vil være, at man begynder med forberedende undersøgelser og overvejelser for at se, hvilke muligheder der kan foreligge, og det vil da være naturligt, at man hertil bruger de normale diplomatiske kanaler. Hvis dette så fører til det resultat, at man skønner, der er basis for højere forhandlinger, kan man gå videre. Hvis de forberedende undersøgelser giver til resultat, at der næppe er chancer i øjeblikket, er det formentlig bedre at udsætte forhandlinger på et højt niveau til et senere og forhåbentligt mere gunstigt tidspunkt.

Men foruden dette, fra hvilken ende man skal begynde forhandlingerne, er der et andet spørgsmål angående forhandlingernes form, som har været diskuteret en del i den senere tid, og som også blev tangeret i den højtærede stats- og udenrigsministers tale. Jeg vil også gerne sige et par ting herom. Jeg tænker på spørgsmålet: ville det være rigtigst i første omgang at begrænse forhandlingerne til at foregå mellem en ret snæver kreds af lande, sådan at man ikke fik en lang række lande på den ene side af forhandlingsbordet og en lang række lande på den anden side? Det kan ikke nægtes, at dette spørgsmål fortjener nogen overvejelse. Vi, der har deltaget i forhandlinger og konferencer, ved jo, at hvor der er en stor forsamling til stede, kommer man let til at fremsætte deklamationer, og det bliver svært at komme tæt ind på livet af hinanden. Tanken om, at man skulle begynde med forhandlinger mellem et snævrere afgrænset antal lande, kan derfor efter min mening ikke på forhånd afvises. På den anden side